

Predplata van Šibenika:
— na tromjeseč 3 Kr. —
— na po godinu 6 Kr. —
Predplata u Šibeniku
sa donošanjem lista u kuću
jednaka je kao i van Šibenika.
Pojedini broj stoji 6 para.

HRVATSKA RIJEČ

Predplate i pisma šalju se
Uredništvu. Ne frankirana se
pisma ne primaju. Rukopisi
se ne vraćaju. Oglasi, pri-
občena pisma, zahvale itd.
tiskaju se po 20 para redak
= ili po pogodbi. =

IZLAZI SRIEDOM I SUBOTOM.

Riečka resolucija

V. Sluge i plaćenici kamarile udaraju svim mogućim načinom na riečku resoluciju, ali uz svu njihovu žestin, još nju oni uzeli u pretres ni što govori ni što hoće riečka resolucija. Proglasivati na sve strane, da je riečka resolucija ništa drugo nego izdaja, nego izručavanje Hrvata na milost i nemilost Magjara, da je ona magjarska, nagodbenjačka itd., a to ne dokazati, znači držati obćinstvo za slepu prostotu.

Nijedan razborit čovjek ne može taj način kamarilske borbe odobriti. Još manje se može odobriti ona bjesomučna agitacija Dr. Jozefa Franka i Stjepana Radića, jer u svim njihovim agitacijama, govoranjima i pisanjima ne možas naći nijednog stvarnog razloga. Kod njih kao dokazi vriede izvračanja, sumnjičenja, pogrdjivanja; kod njih nema u obće ništa drugo nego ono, što je kadro zavesti neuke. Da je njihova radnja plod razmišljanja ili zabrinutog rodoljublja, to bi se odmah vidjelo. Oni bi stvarno, ozbiljno, mirno, triezveno razpravljali, pobijali, savjetovali, ali svega toga kod njih nema i s toga mi sumnjamo, da je njihova radnja ili naručena ili plaćena. A ta sumnja postaje uvjerenjem kad vidimo, da se ljudi bez imetka upuštaju u stampavanje skoro bezplatnih brošura i proglaša, kad ti ljudi rade i govore sporazumno sa magjaroalcima, koji su na vladi i kad ih gledamo, da se dogovaraju sa bečkim kamarilskim metetarima. — Dr. Jozef Frank počeo je pače otvoreno braniti i zagovarati bečke kamarilce.

Mi smo dokazali, da je nas kamarila kroz vjekove ognjetavala. Ona je bila tu skoro pripravna prepustiti i Hrvate i sve nemagjarske narodnosti na milost i nemilost Magjara, samo da oni popuste u svojim tražbinama, pa je li moguće da Hrvati sve to zaborave samo za to, jer se Dr. Jozef Frank zagrijava za tu kamarilu?

Dr. Jozef Frank nema, hvala Bogu, toliko moći, da učini te zaboravim sve, što nam se kao narodu učinilo i što nam se htjelo učiniti, pa da povjerno njemu i njegovim protuhrvatskim veliko austrijskim podhvata. Dok nas razlozi o protivnom ne uvjere, mi ostajemo pri riečkoj resoluciji i njezino stanovište prihvaćamo kao narodno i za narod korisno. A jer se slepo za ničim ne zanašamo to čemo naše stanovište obrazložiti.

Nagodba, nagodbenjaci, magjaroni, izdajice! To su razlozi s kojim nas Dr. Jozef misli osvjedočiti. Ali niti smo ni nagodbe-

njaci, niti magjaroni, a još manje izdajice, i za to nas Frankove psovke ostavljaju posve hladne. Držimo se razloga i razložitog uvjerenja. A razložito uvjerenje zahtieva od nas da radimo za ostvarenje svega onoga, što riečka resolucija hoće.

Razložili smo, da od nas Hrvata naš zemljopisni položaj zahtieva savez sa Magjarama. To su htjeli i Starčević i Kvaternik, to hoćemo i mi, to hoće i riečka resolucija. Ona veli: „dužnost je hrvatskih zastupnika boriti se uzpored sa ugarskim narodom za izpunjenje svih državnih prava i slobodina“. A ova dužnost ne proizlazi iz magjaronstva ili iz izdaje, nego stoga, što su hrvatski zastupnici „uvjereni, da će rečena prava i slobodine biti od koristi hrvatskom narodu“ i jer se želi *izvoštenim pravima i slobodinama*, udariti temelje trajnom sporazumljenu obaju naroda“.

Slugu između dva naroda, koja su jedan na drugoga upućeni na drugom temelju osim prava, nije moguće postignuti. A to zajedničko i složno djelovanje u današnjoj borbi ne obećavaju naši zastupnici slepo, nego oni poručuju i uvjete, uz koje bi na zajedničko djelovanje pristali. Oni traže sjeđinjenje Dalmacije. Ali kako ne bi žellli, da se od *dvie tamnice učini jedna*, to oni zahtjevuju, „da se najprije odstrane današnji „nesnosni parlamentarni i upravno-politički „odnošaji u Hrvatskoj i Slavoniji i da se „uvedu takovi odnošaji, koji će odgovarati „potrebama kulturne zemlje i zahtjevima „ustava i slobode, zajamčenim slobodoun- „nim ustavnim uredbama, kao što su poglavitno: „izborni red, koji će omogućiti i obez- „biđiti biranje takovoga narodnoga zastup- „stva, koje će biti vjeran izražaj nespricene „i slobodne narodne volje; „podpuna sloboda štampe, ukinućem „objektivnog postupka i uvedenjem porote „za štamparske i političke delikte; „sloboda sastajanja, udruživanja i izra- „žavanja misli;

„ostvarenje sudačke neodvisnosti, zajam- „čene svakomu sudcu nepomičnošću i neod- „govornošću za svoja sudačka djela; „ustrojenje vanrednih instancija upravno- „državnoga suda na zaštiti interesa i poli- „tičkih prava građana protiv upravnoj sa- „movolji;

„ustrojenje posebnoga suda za karno- „stnu odgovornost svih javnih činovnika ra- „di kršenja zakona.“

Mi javno izpovjedamo, da bi uz *obvezu izpunjenja* ovakovih uvjeta bili pripravni boriti se uz bok kojeg mu drago naroda.

Reći će nam se, da sve ove stvari spadaju na nutrnju autonomiju hrvatsku, a da tim mi tu autonomiju sami rušimo. Ali kad znamo, da nam to poručuju Kluenovi manuelci, onda smo na čistu koliko je držati do njihovog prigovora. Da su htjeli, oni su mogli tu autonomiju proširiti. Ali da, oni su volili služiti Kluena.

Drugim prigovarateljima moglo bi se odgovoriti: dajte Hrvatskoj sve, što traži riečka resolucija, pa da vidite izpraznost vašeg bulaznenja!

Onima, koji zavaravaju naš narod, da riečka resolucija nije drugo nego pogoršana nagodba od 1868., odgovara ista resolucija:

„Hrvatski zastupnici uvjereni su, da se „trajni sporazumak između naroda hrvat- „skoga i ugarskoga može postići najprije „točnim i strogim vršenjem prava hrvatsko- „ga naroda, sadržanih u postojećoj hrvatsko- „ugarskoj nagodbi, *te promjenom odnošaja „što spadaju u područje posala, koji su da- „nas Hrvatskoj zajednički sa Ugarskom, kao „i sa zapadnom polom monarhije na način, „da hrvatskomu narodu bude ebezbedjen sa- „mostalni politički, kulturni, financijski i „ebee gospodarstveni obstanak i napredak.*“

Dakle ne samo, da se riečka resolucija ne postavlja na stanovište *voli me tangere* nagodbe obstojeće, nego ona *zahtieva promjenu svih odnošaja*, koji sada spadaju u zajednicu.

Ona hoće, da se osigura i obezbedi našem narodu 1) politički, 2) kulturni, 3) financijski i u obće gospodarstveni obstanak i napredak i sve to „*stanovano*“ od bilo koga.

Tko dakle udara protiv riečkoj resoluciji dužnost mu je najprije sve to otvoreno priznati, a onda razlozima pobijati. — Zavaravati narod nije dostojno.

Ministar poljodjelstva u Dalmaciji

Na 18. o. mj. austrijski ministar poljodjelstva Buquoi došao je u Dalmaciju. — Obširan je bio program njegova putovanja, ali nas nije ni najmanje obradovao. Nama je sad sve jedno, je li, nije li ministar obišao sva ona mjesta i sve one predjele u programu naznačene. Ne marimo to ni doznati, a da nam koji dopisnik što o tome putovanju i javi, ne bismo probićili. Poznati su nam vrlo dobro svi ti krajevi, kô što nam je u obće poznata ciela Dalmacija; poznajemo dugu, stoljetnu njezinu zapuštenuost, poznajemo stari, proverljivi njezini austriski vlade prama svemu, što je dalma-

tijsko na po se, a hrvatsko u obće, pa s toga uprav svaku tobož susretljivost, svaku na oko dobru namjeru, koja potiče iz bečkog ministarstva mi primamo s najvećom ravnodušnošću. — Naše je duboko uvjerenje, da će u Dalmaciji bit jednako slabo i zlo i nakon ovog ministarstva putovanja; naše je uvjerenje, da je njegovo putovanje samo ponovna prašina u naše oči; naše je uvjerenje, da nam bečki ministri u obće ne će nikad ni najmanje pomoći, jer Austriji nije do naše sreće, do našeg napredka, do našeg osvjetljenja; naše je uvjerenje, da u Beču još računaju na našu dosadašnju naivnost, pa misle, da ćemo se opet svi razveseliti i oduševiti za nj, ako nam pošalje amo svog čovjeka, da vidi naše jade i nevolje.

Nama je, opet kažemo, sve jedno; jer nijedan austrijski ministar ne će moć vidjeti, ili ne će htjet vidjeti, da ti naši ljudi, te naše nevolje potiču od vladina nemara. Kad bi oni mogli i htjeti to vidjeti i razumjeti, nama bi već davno bilo bolje ili bismo bili barem osjetili, da živimo u kulturnoj, europskoj državi!

Nasuprot ni traga od svega toga! U nas je još sve onako, kako je bilo pred sto godina, dapače u mnogom pogledu i gore. Ništa se nije učinilo za naš ekonomski preporod, ništa za našu trgovinu, za naša obćila, za naše moćvare, za naše pomorstvo, za našu industriju, za naše poljodjelstvo, itd. i ako su nam bečki ministri često dolazili, i ako su nam često svega i svačesa obećavali, i ako je pokrajinska vlada znala iznositi pred naše zastupnike gotove, krasno složene *osnove* za promicanje našeg gospodarstva.

I mi smo se toj igri bili već toliko obikli, da već nismo ni marili ni žellli za vladinim nehajem. Stoljetna vladina politika „mrvica“ već nas toliko bila ozuljerala, da smo s najvećim nepovjerenjem susretali svaki korak vladinih organa, kad bi nam javili ovoj ili onaj projekt. A tih projekta bilo je i odvise, uz projekte još i više komesija, uz komesije još i više novih nacerta, uz nacerte još i više novih odgadjanja i novih obećanja tako, da je pusto vrijeme letilo i proleto, i mi svedej ostasmo u prvobitnoj nevolji i zapuštenosti.

Sada, kad nam već sve to dozlogrdilo, kad nam je dogorjelo do nokata, kad nekadno uz nos bečkoj vladi dokazasmo svečano pred celim svijetom, da nismo više oni stari strpljivi Jobi, kad dadasmo oduška našem opravdanom gnevju, kad progledasmo i krenusmo novim, boljim putem, kojim da dojdemo do svoje slobode makar uz najteže žrtve, eto nam iz starog, varavog Beča no-

USPOMENE IZ JUŽNE AMERIKE (Buenos-Ayres)

V. Buenos-Ayres je bio udaren temelj godine 1536. po nalogu prvoga dostojanstvenika kolonije — primer Adelantado — don Pedra de Mendoza, ljubimca Karla V. Razoren po indijancima, a zatim opet sagradjen brigom don Juana de Garay god. 1850., ako se ima vjerovati popisu pučanstva, koji je bio sastavljen prvi put god. 1870., grad je u ono doba brojio jedva kakovih 25.000 duša.

Kad bismo uzeli u obzir okolnosti, pod kojima se je razvijao, morali bismo zaključiti, da je njegov napredak do današnjeg dana bio u istinu veličanstven. Zemlje i pokrajine, kojima je on postao kulturnim i političkim središtem, stjenale su sve do god. 1810. pod mrzikim i nesnosnim jarmom Španjolaca, čiji je obće poznati egoizam pri izrabljivanju njihovih negda ogromnih posjeda bio glavnim uzrokom, da su spali na onako nizke grane i da im se za vlast, uzalud zadnjeg rata sa Sjevernom Amerikom, omedjašila na skoro sami Pirenejski polotok.

Krvavi prizori domaćih ratova, koji su se ponajviše odigrali u pokrajini Buenos-Ayresa, ne prestani prevrati, titanska borba, koja je nakon oslobođenja izazvao okrutni „Rozas“, huškajući pristaše federalnog sistema na „Urkvicine“ unitare, nisu doista bili uvjeti unapređivanja obćeg blagostanja zemlje, koja se je tek prenula iz stoljetnog mrtvila.

Jaka ekonomska kriza od god. 1889., posljedica moralne korupcije u svim slojevima pučanstva i napokon prevrat, koji je buknuo godine 1890. skoptan sa nedavnim političkim nemirima, te nesuglasnost sa bližnjom republikom Čile-a, nastavila započeto djelo tako, da je u zadnje vrijeme starija useljivanja ne samo počela jenjati, već se i pretvorila u neku vrst protustruje, kojoj jedna grana teče put sjevero-američkih sjeđinjenih država, a druga ravno prama materij zemlji, Evropi.

To se redovito opaža svake godine nakon dovršene žetve: hiljade radnika, osobito onih iz gornje Italije, nakon što su prištedili stanovitv svotu, vraćaju se svojim kućama, da opet osnuju žitak na rodjenoj zemlji, premda bi u Argentini uz manje napora mogli daleko udobnije živjeti.

Stojeć na službenim podatcima, izseljivanje godinice sve većna nadmašuje useljivanje. Upravno

je oblasti ovaj pojav tako zabrinuo, da one sveudilj smišljaju nova sredstva, kako bi ga osujetile. Nu provedenje takovih mudrih odredaba nailazi na nepremostive poteškoće toli kod sebičnih i bezdušnih zakupnika, koli kod podređenih činovnika, koji u predjelima, te još oskudievaju na obćilima, znadu biti pravi bič božji za jadnog težaka, odkidajuć mu od ustiju, pod kojekakvim izlikama, i posljednji zalogaj, tako da jadnik, ne znajući komu da se prituži, nakon što je uložio svoj rad, novac i vrijeme, mora više puta selti sa zemlje, koju je on mislio učiniti svojom novom domovinom.

Nije mi ovdje na umu praviti dijagnozu, niti potanko izlagati uzroke ekonomske nevolje, u kojoj se još danas nalazi republika Argentina, zemlja, što bi svojim prostorom od preko 2.800.000 četvornih kilometara mogla prehraniti dvadeset puta toliko stanovnika, koliko ih u istinu ima nastanjivih ponajviše u žitorodnom području velikih rieka „Paraná“ i „Uruguay“, u kojemu se opet gustoćom pučanstva iztču pokrajine „Santa Fe“, „Corrientes“ i „Entre Rios“, te u podnožju one duge gorske kose, koja se pod imenom „Cordilleras de los Andes“ na zapadnoj strani kopna stere sjeverno-južnim pravcem u pokrajinama „Fukaman“, „Cordoba“ i „Mendoza“, gdje je okretni francuz zasadio

uzorne vinograde i osnovao velike tvornice šampanjca, dok su mnogi drugi krajevi, kao „Pampa“, „Rio negro“ i „Neuquen“, još dobrim dielom ne napuštene, nedogledne ravnice, „llanos“, po kojima možes čitave dane putovati, a da ti oko ništa ne primjeti, osim tu i tamo u sjeni kršljava rožička kakav napušteni „rancho“, naherena slannata krova ili tradicionalni lik zaljubljen „gauča“ na konju, čija se pjesma uz pratnju „guitare“ turobno razlieže u onoj pusto samoti....

Ako sam dakle malo zabasao i mimogred napomenu nešto, što - strogo uzeto - ne bi smjelo imati nikakva odnošaja s ovim redcima, na koje već unapried upozorujem čitatelja, premda se je on o tom i sam uvjerio, da nisu nikakva znanstvena „diatriba“, već jednostavne bilješke, koje sam pabirkovao, da ih u dokolici posve lakonički i bez ikakva reda razvijem, — učinio sam to zato, da iztaknem, kako se je Buenos-Ayres — unatoč nekim činjenicama, koje su mogle i morale negativno djelovati na njegov razvitak — ipak kroz kratko vrijeme podigao, te se i dan danas između svih svojih južno-američkih drugova najbrže napućuje, širi i raste, a trgovina mu i promet kao što i sve druge grane gospodarstva, znanosti i umjetnosti upravu cvatu. (Sliedi).

vih obećanja, eto nam ministarskih putovanja kroz Dalmaciju, eto nam „Gross-Oesterreicha“, da nas spasi, da nam stvori „Veliku Hrvatsku“, eto nam zakona za uređenje jezičnog pitanja, eto nam svega i svašta, da nas objasni, da nas zavede, da nas umiri, pa da nas domala opet skući pod veće jade i nevolje, pod teže moralno i materijalno robstvo.

Mi se tome ne čudimo. Ali se čudimo, kako u hrvatskom narodu može još biti takovih duševnih sliepaca, koji sve to ne vide, koji sve to ne shvaćaju i koji još misle, da ćemo se mi Hrvati otrešiti ovog robstva bez borbe, sami po sebi, čekajući da dodje nekakav umišljeni zgodni čas, koji će nas izniet i spasiti iz ovog nesnosnog položaja; čudimo se, kako ima u hrvatskom narodu još takovih, koji ne vide, za što je bečki ministar ovih dana u Dalmaciju došao, što ga je na to potaklo; čudimo se, kad ima takovih, koji ustaju protiv onaj najokroženijeg prosvjednika hrvatskog naroda, koji je na 3. o. m. izrečen na Rieci, i koji je toliko uzrujao živce kamarile i njezinih plaćenika.

Nego, mi se nadamo, dopače smo čvrsto uvjereni, da hrvatskom narodu ne će moći imponirati ni svi ti plaćenici, ni sva moguća putovanja bečkih ministara. Hrvate je potuđilo stogodišnje gorko iskustvo, ono ih je naputilo na borbu, u koju su se dali i u kojoj će sigurno uspjeti.

Neka međuto kamarile laraju, neka ministri putuju kroz Dalmaciju, neka obećavaju što god hoće, za nas je to sve jedno. Gore nego što nam je ne može nam biti, a čekati li nadati se pomoći od one strane, od koje smo bili uvijek razičepani, oslabljeni, izsisani, osiromašeni, pogaženi i uvrijeđeni, mogu samo budale.

Sabor u Zadru

U subotu u 11 sati pr. p. započela je treća sjednica ovog saborskog zasjedanja. — Tajnik Dr. Dulibić čita zapisnik prošle sjednice, koji biva odobren, te stigne molbenice. Ove bivaju upućene na molbenički odbor, osim molbe crkovernarstva sv. Križa u Splitu za bezkamatni zajam od K 12.000, koja biva, na predlog zastupnika Milića, upućena na financijski odbor. Zastupniku Dr. Manjercu biva udieljen dopust kroz cijelo zasjedanje. Zatim slijedi čitanje raznih interpelacija: Borčića o američanskoj lozi, o zloporabam sa tom lozom, o postupanju gosp. Štrekelja, o mjerama što vlada kani preduzeti, da se napravi vinogradarstvo; Kulišića o zabrani sječe i prodaje drva u Vrljičkom kotaru; Dr. Tresića jedna o odredbi pomorske vlade, da se u lovu spuga imade poduzetnik Čarić na Hvaru služiti sa domaćim krapanjanskim ronicim, a ne sa tudjim grčkim ronicim te traži, da se ukinu takova odredba; druga o kotarskom školskom nadzorniku u Supetru; Bjankina jedna o gradnji lukobrana pod Orašcem; druga o malariji i zapostavljenju odredaba obzornog reda pri poduzeću Kaboge u dubrovačkoj Župi; treća, o otvorenju pučke škole u Kozici; Dra. Marovića o zajmim, koje bi vjeresijski Zavod imao, da udijeli seoskim blagajnam.

Prelazi se zatim na dnevni red.

1. Bi primljen u drugom čitanju predlog o pobiranj, za daljnih 6 godina, na korist občine Kunovske posebne odredbine na marvu za posjek;
2. Biva primljena u drugom i trećem čitanju zakonska osnova o uređenju potoka „Suhaje“ u občini Imotskoj; tako isto i zakonska osnova u uređenju potoka „Vratnik-Klokun“ u obč. Jelsanskoj;
3. Biva izračen financijskom odboru predlog zemal. Odbora vrhu uređenja pokrajinske tehničko-građiteljne službe kao i zakonska osnova o sklopljenju trećeg zajma zaklade za poljodjelske poboljšice od K 600.000.

Zadnja točka dnevnog reda bijaše raspava vrhu predloga zast. Bjankini glede pripoznanja nauka na sveučilištu u Zagrebu. Prijer neg će ova točka doć na red, predsjednik diže sjednicu.

Pokrajina i občine prema filokseri

Nekidan smo primili viest, da je filoksera otkrivena i u občini Lečevićkoj. Brzinu, kojom se ona širi po našoj domovini, imamo pripisati u prvom redu našoj vladi u zaslugu, pak onda i samim sebi.

Velimo vladi, a to s toga, što nas je ona kobno izložila trgovačkim ugovorom sa zaraženom Italijom, odakle je dolazio i dolazi još i danas povrće i voće bez ikakova nadzora i to sa korijenjem, a da i ne govorimo o uvozu kupusa i krumpira iz okuženih predjela.

Sami smo pak krivi u toliko, u koliko nismo vjerovali zaraznoj moći filoksera i nismo imali nikakova obzira pri kupovanju raznovrsnog povrća i voća, a sve jer nismo, opet krivicom vlade, u to bili upućeni.

Da smo mi na sve ovo pazili i da je vlada imala ljubavi je i u Splitu, više smo nego sjegurani, da bi i danas još filoksera bila ograničena na same sjeverne otoke zadarskog kotara, a da se ne bi bila razširila da sada nevidnom i nečuvanom brzinom na sve četiri strane, pravcei goleme skokove, dok nije eva prodrila i do Lečevićkih brdija, odakle će da se spusti u pitoma Kaštela i na ubavo splitsko polje.

Još nas samo zima dieli do očajnog kriča: „Filoksera je i u Splitu!“ Netom osvane pramaljeće, ovaj tužni poklik odtelit će širom domovine. A što onda? Komunikacije, koje Split ima sa svojim otocjem, prenieti će filokseru na Brač, Hvar, Vis i Korčulu i u malo godina naći ćemo se pred užasnom vinogradarskom katastrofom, koja će upropastiti i ono malo našeg narodnog blagostanja, što posjedujemo, a što smo ga nanakli krvavim trudom i znojem svoga lica. Hoćemo li i onda još čekati milost maćuhe naše? Hoćemo li još i onda čekati g. Ožanića i Štrekelja, da nam dodju obaći vinograde i da nam upišu par stotina loza? Hoćemo li i onda prepirati se radi osobnih razmirica koja je loza bolja, a koja gora i tim ubivati u narodu uvjerenje, što ga u američansku lozu postavlja? Hoće li nas još i onda vlada obdarivati za svaku sitnicu komisijama čak sa mutnog Dunava, a uzkracivati nam sve ono, što je dužna i što mora da nam dade? Hoće li još i onda naše občine, kao do sada, stati prekrštenih ruku, gledajuć kako propada glavni izvor njihova blagostanja? Hoće li još i onda našiva naša autonomna vlast zadovoljit se sa indiferentnim proučavanjem katastrofe, što nas čeka? Zaista ne, jer ne ćemo biti na vrijeme!

Do sada svi smo bili naivni. Nismo vjerovali ni samim sebi, niti strašnoj moći, koju filoksera ima. Ono, što smo do sada kroz mnogo godina zapustili, treba da nastojimo popraviti i da lavskom silom i mravljom uztrajnošću pokročimo napried, uzdajući se sami u sebe, jer nas je stoljetno iskustvo već davno imalo uvjeriti, da našu maćuhu nije briga za ove naše pitome žale.

Sabor je na okupu. Ova najviša autonomna vlast treba da ozbiljno uzme u pretres ovo velevažno pitanje. Treba da nastoji kako do ubožne vinograde obskribi jeftinom vjeresijom, u koju svrhu mora osnovati osobiti novčani zavod, kako je po drugim pokrajinama, nastojeć, da vlada dopinese u tu svrhu onoliko, koliko je njezina dužnost. Pošto našem narodu treba izdašne pouke u obnavljanju vinograda, to nek nastoji kako da ju narodu pruži. Ovo će najlakše postići, ako se u Splitu o trošku pokrajine, jer se od vlade nemamo čemu nadati, otvori tečaj o gojenju amerikan. loza, na koji bi občine bile dužne, da pošalju svoje slušaoce. Ovo bi pokrajina morala sa svoje strane učiniti što prije.

Naše občine pako imadu nastojati oko osnivanja občinskih blagajnica, a to i s razloga, što seoske blagajne s raznih uzroka ne mogu se svukud zavesti, a uprav ne u onim mjestima, koja čute najveću potrebu poštene vjeresije. Naše občine moraju, da što prije dobave po jednog činovnika i to dobro izučenog u gospodarstvu u občine, a u vinogradarstvu napose, komu će biti povjeren djelokrug nad američanskim lozama. Ako to vriedi za sve občine u Dalmaciji, osobito je želiti, da naša Šibenska občina to što prije učini, jer usljed odkrića filoksera u kotaru Splitskom g. Štrekelj bit će za stalno tamo premešten i narod će nam ostati bez zdrave vinogradarske pouke.

Brigamo se za sve, ali najmanje za ono, što nam je glavnim izvorom blagostanja. — Ako od ovoga nije bilo potrebe prije, sada jest i ne može se drukčije, a mi to ne smijemo omalovažiti, već treba, da ovaj potrebi što prije zadovoljimo.

Nemaju li naše občine za to sposobnih ljudi, nek ih nađnj, a naći će ih se najbolje, ako o svom trošku pošalju kojeg darovita mladica, da se izuču u gospodarstvu, a gdje to nije moguće, ono barem u podpunome

vinogradarstvu i vinarstvu. Novac u ovo potrošen ne će nikada biti izgubljen.

Nas je već iskustvo naučilo i moralo nas je naučiti, da vladu za nas i naše blagostanje nije briga, pa zato moramo sami u našem siromaštvu tražiti, da učinimo i popravimo ono, što smo sačuvali izpred pohlepe i neahjstva onih, koji su bili prvi pozvani, da nam to štite i čuvaju.

Mi rekosmo svojju, a do koga je, nek uvaži.

POLITIČKI PREGLED

HRVATSKA.

Bečko društvo „Gross Oesterreich“ — velika Austrija — razaplelo je po svojoj domovini svoje mreže. Iz Beča nam dolaze proglaši, mestetari svabski itd., da je divota kako nas Beć zavolio. — Kažn da je u Dalmaciji glavni stup velike Austrije Don Virgil Perić. — A on, onako debeo i gojan, uprav je vriedni stup, na koji se može dosta toga osloniti. U Banovini ima takovih stupova mnogo više. Dr. Josef Frank poduprt od Lueghera i Schawnhagena, Stjepan Radić, Tomasić i drugi uz Kluenu u istinu su stupovi, na kojima može počivati bez brige velika Hrvatska u velikoj Austriji. Nije žale. Luegher, koji je do jučer grdio Hrvate, danas uz Dr. Franka i drugove radi za veliku Hrvatsku. A da radi ozbiljno, to nam pripovieda Frankovo glaglo, koje je počelo uzveličavati naše vriedne hrvatske becane. A da je to radnja ozbiljna, to vidimo iz skupština, koje se po Banovini obdržavaju. Da Bog da, pa hrvatski narod u ovim težkim kušnjam sačuvao se od zasjeda bečkih spletakara i njihovih sluga u Hrvatskoj.

A držimo da i hoće, jer kako je skupština u Zagrebu bila osujećena, tako je i u Brodu i u Kostajnici zlo pošlo za Frankovu kliku.

Naši djaci u Gradcu, u to hoće reći najradikalniji pravaši, izjavili su se za riečku resoluciju. Počinje svitati!

Na Košutov list, kojim je pozvao naše zastupnike na dogovor, odgovorio je Dr. Pero Čingrija, da će se naši zastupnici sastati poslie sabora i odlučiti gdje i kada će se sastati naš sa magjarskim odborom. Odluka, da će se Košutu javiti odmah.

UGARSKA.

Koalicija žestoko ustaje protiv ministarstva Fejevaryja. Ona pripravlja manifest na narod. — U tom manifestu javlja ona, da je Fejevary dva puta potućen i da je postavljen pod obzrbhu, te da će se boriti do skrajnosti protiv njega.

Upravni odbor oporbe držao je sjednicu pod predsjedanjem Košuta. Geza Polony izvijestio je o svojem putovanju na Rieku. On daje riečkoj resoluciji historičku važnost i smatra ju prvim korakom za pomirenje dvaju naroda i početkom borbe za reinkorporaciju Dalmacije.

AUSTRIJA.

U Brnu su opet demonstracije na dnevnom redu. Na 22. ov. m. socijalisti - njih do 1500 - predvođeni zastupnicima na parlamentu Hybesom i Elderschom priređise demonstrativnu setnju. Razvile se crvene zastave i kicalo se obćem izbornom pravu. Neredit nije bilo. Zastupnik Klofač bio je u jednom izlogu lista „Česka Demokracija“ izložio zbirku oružja, štapova, kamenja itd., kojim su se niemi služili protiv Česima u bruskim nereditima od 1. ov. m. Policija je zaplijenila te predmete i prenela ih na ravnateljstvo policije.

I u Lavovu je bilo izkaza u prilog obćem izbornom pravu.

RUSIJA.

U Moskvi je udruga željezničara upravila proglas na sve željezničare, kojim ih u svrhu političke borbe pozivlju na obći štrajk. U političkim krugovima misle, kako taj štrajk ide za tim, da organizuje snage revolucionarne stranke. Radi toga, što je kar kaznio velikog kneza Čirila, došlo je do velike napetosti imeć cara i vojvodu kneza Vladimira, oca Čirilova, koji je podpomagao Čirila pri ženitbi sa hesenskom velikom kneginjom. Car je htio Vladimira ne samo ukloniti iz vojske, nego i uzkratiti mu apanažu. U dvorskim krugovima čine, da će se taj spor u brzo riešiti, te da će veliki knez Vladimir zadobiti dapače veće časti.

NJEMAČKA I ENGLEZKA.

Još nije svršila afera o zarobljenim englezkim častnicima. Stvar se više zamrsila, tako da je englezki krsťa „Pathfinder“ morao krenuti u Ceutu sa šerifom Mezana Mulaj Ahmedom, koji će posredovati za oslobođenje častnika. Kad ni to ne bi pomoglo, Englezka će se odlučiti na energičnu akciju.

Sada se pronose glasovi o prijateljskim odnosajima između Englezke i Njemačke.

FRANCUSKA.

Predsjednik Loubet, praćen predsjednikom ministara i ministrom izvanjskih posla Rouvierom,

krenuo je na 22. ov. m. u Španjolsku. Međuto javljaju iz Španjolske, t. j. iz Seville i Malage, da su se onamo seljaci dali opet u pljačkanja.

JAPAN.

Togo je doveo u tokijski zaljev japansku flotu, te je bio primljen od cara. Čitavo pučanstvo Tokia bilo je pri dolasku Toga, te mu odševljeno klicalo.

NAŠI DOPISI

Split.

Na opazku „Slobode“, da su bile neistinite tvrdnje vašeg dopisnika o društvima, mogli bismo koješta i mi nadovezati, ali ne ćemo. — U loju najnoviji nismo pisali, nego jer nam sudbina naših društava leži na sruu.

Imali smo ovdje ministra poljodjeljstva. Pregledao je novu zgradu za poljodj. zavod, koja je sada gnjezdom miša, jer je ta škola imala bit otvorena još lani, a nije još ni danas. Čujemo, da je ona zgrada sagrađena od jednog mjestnog društva t. j. od hrvatske radničke zadruge. Ima preko dvie godine, da je to društvo tu zgradu predalo dogotvornju, a nije još plaćena, i ako je u njoj bila već smještena mjestna kušaoonica. Zalostno je zbilja, ako je istinito, da vlada nije još dokončala račune sa zadrugom, a primila i počela rabiti zgradu, jer je radnička zadruga sastavljena od radnika i ima humanitarnu svrhu, da svojim članovima nađe zarada, a sada po ovom vladinu postupku zadruga je izložena sa više hiljada kruma, na koje mora plaćati kamate i bit na koncu stetovana. Ovo je bečka točnost i duševnost! Otvor zavoda imat ćemo pak, kad nas pohodi drugi ministar. Nego, u svoje doba povratit ćemo se na ovu stvar.

I ovdje se slabo dojmo izvještaj zemalj. odbora u poslu zemaljskih bolnica. Građanstvo bez razlike stranaka i staleža uzrujano je, videći, da se predlaže svota za proširenje zgrade, u kojoj je mjestna bolnica, dok svak zna i razumije, kako nije više moguće, da na tom mjestu ostanu ni zemaljska ni vojnička bolnica, jer u sredini grada i varoša, obkoljena raznim kućama i u blizini obćinskog perivoja. Svaki zastupnik bit će se sigurno skrozio, kad mu je ovaj izvještaj u ruke došao, bit će se odmah uvjerio, da ne zaslužuje trošiti ni novčica za staru zgradu, jer bi tada još za dugi niz godina bolnica ostala na istom, skroz neprikladnom mjestu, a ne bi se ništa postiglo od svega toga troška. Građanstvo traži od zastupnika, da svota odredjena za dogradnju stare bolnice bude opredieljena za nabavu novog prostora, na kojem da se sagrađi nova bolnica udobnija i zdravija. Neka se dade nagov. odboru, da se u tom smislu stavi u dogovor sa splitskom obćinom, koja nek se postara za novo zemljište. U blizjoj i daljoj okolini ima jako zgodnih predjela, gdje bi se za svaki slučaj mogao graditi i lazaref, zgradu za kužne bolesti, i tako doskočiti svim potrebama i zahtjevima za uzruvanje obćeg zdravlja. Grad se povećava, pučanstvo raste, pa se potreba veće bolničke zgrade imperativno nameće. Gosp. načelniku Miliću stavljamo sve ovo na srce i uvjereni smo, da će on osusjieti naumljenu bezsmislenu dogradnju stare bolnice, a zahtijevati i izposlovati gradnju nove.

Proširenje ludične u Šibeniku bilo je također skroz potrebno. Samo neka se i tu ne učini nada pogreska, kako ste dobro opazili u predzadnjem broju vašeg lista. Nek se gradi, ali kako treba, pametno i prema zahtjevima napredka u načinu liečenja. —

I ovdje smo imali više slučajeva, kad se moralo čekati na cijele mjesece, dok se je smjestilo u ludičnu koji umobolnik, te su se tako razne obitelji nalazile u velikoj nepričici sa bolestnicima. Znamo, da je zemlja siromašna, ali neke žrtve treba absolutno dopriniet, kad se radi o obćoj koristi.

Krapanj.

Kad je g. 1891. bila kod nas zavedena seoska pošta, bilo nam je rećeno, da je to prevremeno, jer čim se sagrađi lukobran za pristajanje parobroda, da će nam se dati poštarski ured i da će parobrod na pruzi Šibenik-Rogoznica tieti i Krapanj. Radi ovoga obratismo se na pomorsku vladu, da pospiješ sa gradnjom lukobrana. — Ona je naše molbe uvažila i lukobran nam dogradila ima već četiri godine, ali ni poštarskog ureda, ni parobrodarske sveze još nismo. Obraćali smo se na sve vlasti, ali sve uzalud. Sve te vlasti muće, kao zalivene, jedino se ravnateljstve pošta vadi tim, kako Negri pita mnogo, da se njegovi parobrodi na gori imenovanoj pruzi svrate u Krapanj. Nama ne kaže koliko, a stoga držimo, da je to jedna od onih obćinih dopuštenih doskočica naše burokracije.

Ako i jedno mjesto ima potrebu parobrodarske sveze i poštarskog ureda to zaista ima Krapanj. Danonice nevolja nas goni za razne stvari u Šibeniku, te smo usloveni prevaditi 15 km. puta, a na povratku trudni, potni i mokri, izloženi smo ljeti žegi, a zimi božjem vremenu, dok dodje ladja po nas na Brodariu.

Kad i nebi vriedili razlozi ekonomske naravi, to bi i humanitarni jedino imali nagmati naše birokrate, da budemo u što kraćem roku spojeni parobrodarskom savezom sa Šibenikom.

Ovo mjesto broji 1200 stanovnika, koji su, baveć se eminentno ribarstvom, razrijani po svijetu. Svi plaćaju obrataru, koju se za i rubačom utjeravati, a za sve to, ovo su zapušteni, kao malo koje selo u Dalmaciji. Eto vam Prvić-Luke i Sepurine. Oba su mjesta manje važna za trgovinu, nego li je Krapanj, pak ova mjesta, koja se nalaze u razmaku od 10 časa jedno od drugoga, imaju svoj poštarski i hrzovani ured u Šepurini i ova su spojena parobrodarskom savezom. To je dobro, tako mora da bude, a još više pak u mjestima, koja sve to nužno trebaju.

Mi se nadamo, da će naš čestiti zastupnik g. Dr. Dulibić upitati vladu u saboru, zašto nas ovako zapušta, te da će bar ona odgovoriti, kad na njegov upit na carevinskom vieću dotični ministar nije znao ili hito odgovoriti, te da ćemo tako barem jednom biti na čistu.

„Hrvatskoj Kruni“

Mi smo bili do sada veoma obzirni prema „Hrvatskoj Kruni“. Ona nas već duže vremena izazivlje, a mi smo je puštili, nek se slobodno zabavlja. Promisljati smo, da je dobro, što „Hrvatskoj Kruni“ dajemo gradiva. Nego „Hrvatska Kruna“ stala našu strpljivost i obzirnost previše izrabljivati, psk odlučismo je upozoriti na pristojnost. — U novinarskoj prepirci, kao svukuda, gdje se razpravlja, prvo načelo pristojnosti jest držati se predmeta, ne izmisljati, ne zavaravati, nego razložima pobijati protivnika. „Hrvatska Kruna“ toga ne će da se drži. Ona izmislja, da smo ju često korili radi Zadra... a kad tako nismo o tom nikada ni njoj, ni drugome prigovorili. Pogriješila je hotimice oduro. Ono je i njoj i svim našim novinam i ljudima bezobzirno i gnusno predbacilo Frankovo glasillo, koje joj poručilo, da ni do nje, ni do svih Hrvata Dalmacije ne drži ništa, kad Zadar nije pohrvaćen, ili barem sastavljen sa zemljom. Ali, naravno, „Hrvatska Kruna“ ne smije odgovarati Frankovu bezobzraklu... Frank je njezin najjači akcijoner.

„Hrvatska Kruna“ izmislja, da mi sebi kadimo, kao da je naša zasluga riečki sastanak. To mi nismo nikada rekli, a istina je, da smo sastanak uporno zagovarali. Naša intonacija nije ni nagodbenjačka, ni magjarska, kako nam „Hrvatska Kruna“ podmeće, nego je pravaska. Neka „Hrvatska Kruna“ pobija što govorimo, ako može, a neka se ne nabaciva praznim rječeticinama. Samo kod bedaka vriede kao dokazi povske i lakrdijne i možda za to „Hrvatska Kruna“, u nestaciji razloga, pred svojim čitateljima razmeće se „slavosrbstvom“, „magjarsosrbskom“ i nazivima „magjarska riev“, „slavosrbska riev“ itd. Ali, da „Hrvatska Kruna“ malo više drži do sebe i do svojih čitatelja, ona bi stvarno i razložima pobijala naše stanovište. Ali da, ona ne smije, ona ne može razložima nas pobijati, jer bi onda postala pravo glasillo Don Ive Prodana, a - za nesreću svoju i naroda - ne smije da bude nego glasillo Dr. Josefa Franka. Dn Ive Prodan nije „kamarilac. Don Ivi smo čuli više puta o našim prilikam govoriti i po njegovim rječicama sudimo, da „Hrvatska Kruna“ ne piše, kako Don Ive Prodan misli.

„Hrvat. Kruna“ kaže, da šibenski pravaši nisu složni sa našim listom. Polako. Mi smo u stanju utvrditi, da su svi s nami složni. Možemo ići i dalje i reći, da na primjer, prečastni kanonik Ivan Vidović *podpuno odobrava politički naš pravac.* — A kanonik Vidović bit će u svom sudu nezavidniji, mjerodavniji, nego su *današnji pisci „Hrvatske Krune“!* Ali, kad „Hrvatska Kruna“ hoće da ima pravasha šibenskih, koje da naša „Hrvatska Riev“ svojim pisanjem tobože sranoti — neka ih nabroji. Onako samo utvrditi očitu neistinu, a da se zavara prostota, ne vriedi. Ta i u zadnjem našem broju akcijoner „Hrvat. Krune“ dopirio je za družbu SS. Čirila i Metoda uz poklik: *dolje Frank!*

„Hrvatska Kruna“ uhvatila se s nami radi D. Josefa Franka. Drugih uzroka ne može biti. A da i u ovom pogledu umirimo „Hrvatsku Krunu“, reći ćemo joj zašto smo bili i zašto jesmo proti tom čovjeku. Uprav ne bi trebalo, da neke stvari *njoj* kazivamo, ali opet da prestane nerazložnim pisanjem, udovoljiti ćemo joj.

Da je Dr. Josef Frank rođeni Hrvat, da je on učinio što koristna za naš narod, da je on, što nije, pravi pravcati Ante Starčević, i onda se mi ne bi zanašali za njim kao za spasiteljem. Nami je narod veći od bilo kojega pojedinca. Mi nismo ni toliko plitki, ni toliko zlotvorni, da zaludjivamo narod hotimice veličinom Dr. Franka, niti smo tako kukavni, da čistog Dr. Josefa predpostavljamo svim ostalim nesebičnim našim otačbenicima. U narodu hrvatskom ima i srca neotrovana i uma nesmućena, i njega se može iskrenim i ljubeznim podučavanjem na dobro krenuti. Ovom narodu ne treba zanašati se za pojedine ljude, niti se može od pojedinih ljudi čemu nadati. — Ovakvo nas učio Starčević, a kada dolazi Dr. Josef i proglašiva izdajcem bolji i veći dio našega naroda, kad on, tudjinac, gradi oko sebe sve i svakoga, kada tako uzgaja naš narod, onda mi znamo, da on s našim narodom, s našim ljudima nema ništa zajedničkog, da on nema ni srca, ni ponosa, ni ljubavi ni za naš narod, ni za našu narodnu čast. Jer kukavnog li, nesretnog li naroda, u kojem da je sve gnjilo, prodano, izdajničko, osim tudjinca Dr. Josefa i njegovih slipeh sljedbenika.

Neka nas dakle „Hrvatska Kruna“ jednom za uvijek razumije, kažemo joj: *narodni ponos, narodna čast nani ne dopušta da budemo uz Dr. Josefa Franka!* Narodni ponos i narodna čast nami naprotiv nalaze, da narod hrvatski oslobodimo od Franka i hultelja njemu sličnih!

Nego da Dr. Josef Frank i ne grdi sve i svakoga, tko se njemu ne klanja, ni opet ne bi bili s njim i bili bi proti njemu s jedinstavnog razloga, što mi ne vjerujemo. A ne vjernemo mu, jer ne možemo vjerovati mu radi više razloga. Ove razloge mi možemo drugom zgodom i javno izneti, sa svim da ne trebalo. To ćemo činiti na ponovnu izričitu želju „Hrvatske Krune“.

„Hrvatska Kruna“, kao organ Dr. Franka, od neke doba prisvojila je i njegovo survo, lažni način objasnivanja. Mi to žalimo radi stvari, kojoj „Hrvatska Kruna“ kaže da služi. Ali ako služi dobroj stvari, zašto onda izvrće, zašto kleveče, zašto objasnjuje, zašto ne piše pristojno i istinito?

Da spomenemo samo brzojav tobože iz Šibenika u „Hrvatskoj Kruni“ o dočeku ministra Buquoi. U onom brzojavu ima i neistine i zlobe i uprav infamije. Ovakovim se sredstvima služiti ne može nego organ Dr. Josefa Franka, koji je u svojoj duši crn i žut. On će bit sigurno iz Beča poslati jedan dio svoje i crne i žute duše uredništva „Hrvatske Krune“, pa ona sada vidi sve u tim Frankovim bojam. Ako to nije, „Hrvatska Kruna“ je dužna javiti izvor svoga lažnog i infamnog brzojave.

„Hrvatska Kruna“ žali nekako našeg urednika, što daje tobože podpis na naš list. Na ovo odgovoramo, da „Hrvatska Kruna“ ne treba nikoga žaliti, a još manje našeg urednika, koji ne bi u list propustio ništa, što ne odgovara njegovom pravskom misljenju i odgoju. Što se tiče Dr. Franka, gosp. Prodan zna vrlo dobro, da mu je naš urednik jednom rekao, kako s Frankom ne bi nikad i nikamo.

Preporučujemo „Hrvatskoj Kruni“ dakle malo više pristojnosti, a jedno joj čestitamo na dobivenim pristašam i sumisljenim Kluhnovce, Tomasičeve, Peričeve, Sukljetove i u obće ostale hofratske bagre. Prosit Gross — Oesterreich!

„Hrvatska Kruna“ opozivlje svoj brzojav iz Šibenika. Ali to nije dosta. Ona je dužna javiti kako je dosla do onog brzojave i tko joj ga poslao.

DOMAĆE VIESTI

Nije mu upalo! Jučer po podne oko 1 1/2 sata Mate Badjin Ivi, moćno od 19 god., bio je zatečen na ovdješnjem poznatom ured, koji se sad upravo premješta u drugu kuću. Usljao se tu u času, kad je cienio, da mu je najzgodnije, da ga ne će nitko opaziti i već je bio počeo svoj posao oko kase (blagajne), ne bi li za uspio doći do novca. Javni poslužnici Nina Grubišić i Jere Nikolić, koji su pronašli pokušaje ureda, najprije ga opaziše, S njima je tu došao i Ante Kujundžić, porezni poslužnik, koji je odmah netom je Badjinu u gledalo, povikao: „Eto lupeža!“ Kod Badjina nadioše raznog orudja, kojim je mislio poslužiti se u svoju svrhu. Dozvaše odmah redarstvo, koje je Badjinu uhapsilo. Pri predam saslušaju ovaj se stao vadići s Kujundžićem, jer da ga je on na taj

korak nagovorio. Bio je predan državnom odvjetništvu, koji ga je zatvorilo u sdubene tamnice. — Badjin je još jednom bio osuđen na 13 mjeseci tamnice radi lupežstva, a bio je udilj pod pazmom redarstva.

U Šrim i u nedjelju bilo sve veselo. Oni naši obćinari proslavljaju toga dana namještenje novog stiega za svoju milu trobojnicu, što im ga je obćina udiljela, pa tom prigodom prirediše skromni, ali lep sluavu, na koju je došlo do 400 duša iz bliznje okolice. Bili su tu i vodilci sokola. — Veselje je prošlo u najljepšem skladu i redu.

Liričko ilipunjeansko društvo. Bilo bi svišno, da još što nadodamo onome, što rekomo u zadnjem broju o ovome vrstnome društvu. I dalje predstave uverile su nas o neospornim sposobnostima i vrlinama ove djece, a uverile su nas i o riedskoj valjanosti njihova prezasludnog učitelja prof. Guerra. U subotu odigran je „Elixir d'amore“ na obće zadovoljstvo. U nedjelju bila je revizija „Sivilskog brjaka“, gdje je i opet gdjica Lidija Levi napravio sjajno obipjeva. Prokove varijacije. Zapanjuje te uprar slusajući i gledajući, kako ova umjetnica najvećom lakoćom, uprav nekavom nonšalanom izvadjaj i najteže prelaze. To smo opazili i prekinud, kad je onako divno odigrala težku ulogu „Sonnambule“, koja joj je još teško imala biti s toga, što je morala gotovo cijelo pjevanje izvesti nižim glasom, pri čemu joj je nekako bila stegnuta sloboda, koja joj je u pjevanju tako mila i naravna. Zborovi u „Sonnambuli“, osobito onaj pri koncu drugog čina, bili su prekrasni, snalivi, snažni i tačni. — Sinoć u „Crispino e la Comare“ igralo se i pjevalo u obće vrlo dobro, ali ni fabula ni glazba po sebi ne mogu toliko zanimati.

Mostar u slavu fra Grge Martića. Na 21. o. m. hrvatska družba grada Mostara prirediše sjajnu spomen-večer u počast neumrloj hrvatskom Homeru fra Grzi. Razpored zabave bio je upravo bitan. Predavanje Ante Jukića o životu i djelovanju fra G. Martića svakoga je zadivilo, a alegorija „Osvetnici“ u 7 slika od Veljka Obradova polučila je krasan uspjeh. Dvorana „Hrvoja“ bila je puna najtjemjenjeg obćinstva. — Na 16. o. m. bio je postavljen nad grobnim humkom nezabornog Martića na kresčevskom groblju nadgrobnih spomenik, što ga je pokojnik još za života sâm navio. Na 2. studenoga bit će taj spomenik svećanim načinom odkriven.

Ravnateljstvo družbe sv. Čirila i Metoda izdalo je izvješće o družbinu radu od 1. sienja do 31. prosinca 1904. Tko hoće, da se potanko upozna s blagodatnom djelatnošću ove svete, rodoljubne ustanove neka prolistu ovo izerpljivo izvješće, pa će uvidjeti, kolika je njezina važnost, kolika je korist od više našem hrvatskom narodu u široj Istri, koliko ona doprinsa za očuvanje i širenje hrvatstva u ovom našem izloženom kraju, te će doći do osvjedočjenja, da je neizbjeljiva, obća i najprejzna dužnost svakog hrvatskog otačbenika pripomagati družbu sv. Čirila i Metoda, doprinasti svoj novčan prilog za nju, sjetiti se nje u svim zgodama a po mogućnosti stupati i među njezine članove utemeljitelje, među kojima iz Dalmacije od Hrvata nalazimo samo dvojinu. — Pomozimo svi rodoljubnu družbu sv. Čirila i Metoda u Istri!

O pisanju protiv glagolci. Sa zadovoljstvom bilježimo, da je u „Hrvatstvu“ od dne 17 tek. na uvodnom mjestu neki rimski dopisnik ustao na obranu glagolice napram neistinim prikazivanju i zavaravanju javnog mnijenja sa strane nekih tobož katoličkih talijanskih novinara. „Hrvatstvo“ načelno muči u pitanju glagolice, al na onako nizka i grdna napadnja tudjinskih kleveticina nije se moglo već uzdržati — dalo je oduška svojoj ogorčenoj hrvatskoj duši. — A velepoštovani oko „Dana“, i ako smo ih još u br. 47. „Hrvatske Riev“ bili upozorili na kleвете i izvrzavala proti Hrvatima u „Civ. Catt.“ još muče, da se možda nekim ne zamjere. Dobro je poznato, da su oni i prevari kad je dieliti ukore hrvatskim novinam, al sad mukom muče, kao opareni, kad bi im bila dužnost otvoriti usta na obranu glagolice i hrvatskog svetcuštva povodom izmišljotina i kleвета nekih klerikalnih irendista.

„Otađbina“ zvat će se novine, koje će u Mostaru izdavati opozicionali srbi, a zauzet će stanovite proti sarajevskoj „Srpskoj Riev“, jer da ova nije više opozicionalna. Urednikom „Otađbine“ bit će Vas. Grljić, koji je do nedavna bio urednikom „Srpske Riev“.

Slagari u Sarajevu štrajkuju ovih dana, radi čega sarajevske novine nisu ni izašile. Nade je, da do štrajkovanje ne će dugo trajati.

Zaključke odbora za proučenje preuredb dalmatinskog obalnog parobrodarstva razaslala su gg. obćini V. Milić, Pet. Katalinić, Ante Makale, Dr. Vice Vidović i Mate Vidović svim dalmatinskim obćinam, trgovacim komorama, te zastupnicim na Carevinskom Vieću i na pokrajniskom saboru s molbom, da se Obćine, trg. komore odmah obrate obrazloženom predstavkom na Ministarstvo trgovine, a gg. zastupnici da poduzmu shodnu i energičnu akciju u smislu tih zaključaka. Korak odbora bit će koristan ovome velikom pitanju, ako se sve zanimane stranke živo zauzmu, e da današnja osnova dalmatinskih parobrodara za preuredb obalnog parobrodarenja u Dalmaciji bude dopunjena i izpravljena prema našim pravdenim zahtjevima. I mi se nadamo, da će svi članbenici u zemlji izvršiti svoju dužnost u zaštiti naših ozbiljno ugroženih narodnih, moralnih i materijalnih interesa.

Vodopad Gubavica. Dr. Vicko Mihaljević, odvjetnik u Splitu, bio je prošle sedmice u Budimpešti, da sa tvrkicom Ganz & C. ustanovi ugovor, kojim omiška obćina ustupa toj tvrdici svoja prava na vodopad Gubavicu kod Zalvarja. Ugovor je već potpisan.

„La Dalmazia presente e futura“. Ovo je naslov knjižice, koju smo primili, a koju je napisao g. E. M. Vustio. Diehl se u deset poglavlja, u kojima se sa statističkim podatcima dokazuje, kako je Austrija nemilo zanemarila Dalmaciju, te kako i ono dobro, što ga ima, vlada zapušta i upropašćuje. Knjižica je napisana patriotičkim zanosom za rođjenom grudom. Mi ju preporučamo.

„Teka“ zove se novi ilustrovani list, koji je počeo izačiti u Zagrebu svake nedjelje, kao časopis zanimljivih novosti, te za književnost i pouku. Sudici po prvim brojevima, list će bit ilustracija, koja će se baviti raznim aktualnim pitanjima i događajima cijelog svijeta. — Ciena 10 K na god.

U poljudelskoj školi u Splitu obdržavat će se ove godine samo tečajevi iz raznih grana gospodarstva. Buduće školske godine započet će haš redovita škola.

U zagrebačkom „Pokretu“ ima dopis iz Dalmacije, u kojem se štosta predbaciva „Hrvatskoj Riev“, u pogledu pohoda učinjenih gosp. Justhu, kad je bio u Zagrebu. Onaj dopis nami je poslan iz Zagreba, a bili smo ga prisvojili, jer ni danas ni vlakud ne bi o onakove pohode pohvalili. Mi ne zagovaramo dogovor i sporazum, ali ne pojedinih osoba nego svih opozicionálnih skupina. Za vrieme Lonjavu i Andrssya nani su privatni dogovori veoma škodili. Prolost nas učinila opreznu. To je sve. Što se odnosi na neke nazive kao kraj i car itd, to mi nastojimo zvati svakoga svojim imenom. Njeg. Veličanstva cara austrijskoga nemožemo drugacije zvati nego Njegov. Veličanstvom carem austrijskim, jer to u istinu i jest.

Do rievč bez misla — pa makar nam i laškala — ne držimo mnogo i gledamo ih izbjegavat. „Pokret“ bi bolje učinio, kad bi neke stvari bacio u kos.

Frankovom glasilu poručujemo, da su naši dopisi iz Zagreba u Zagrebu i napisani. Toliko da zna i da se umiri i ne potvara.

Izgorjela Čitaonica u Arbanasima. U nedjelju obnoć u Arbanasima izgorjela je do temelja Hrvatska čitaonica. Izgorjeo je i podrum, u kom je vlasnik kuće g. Perović bio smjestio ljetinu. Doznajemo, da je osiguranje kuće ovih dana izteklo. Zalimo nesreću, koja je zadelsa l. Perovića i arbanaske Hrvatce. Ne preostaje, nego patriotiskim samopriegoem osnovati novu i ljepsu čitaonicu, što stavljam na srce našim rodoljubimam.

Radi preoblića gradiva morali smo ovaj put izostaviti završni članak o „Gospodarstvenoj krizi u Dalmaciji“ i nekoliko vijesti.

NAŠE BRZOJAVKE

BEČ, 25. Socialisti su odlučili demonstrirati pri otvori carevinskog vieća u priglog obćem izborom pravu.

BEograd, 25. U skupštini došlo je na tapet i pitanje o umorstvu kralja Aleksandra, pri čemu su se odigrali upravo škandalozni prizori.

RIM, 25. Vatikán će izdati „bielu knjigu“ u poslu konfliktu s Francuzkom.

PETROGRAD, 25. „Novoje Vremja“ javljaju, da će kao neizbjeljiva posljedica napetih odnošaja između Njemacke i Engleške buknuti rat između tih dviju država.

PORUKE UREDNIŠTVA

Gosp. A. B. Split. — Kako vidiste, pročićmo vrlo rado Vaše zamimive članka, koji su se u obće dopali. Dok Van od srca zahvaljujemo, preporučujemo se i za unapried.

Gosp. M. M. Stanković. Vaše obavjesti uzimljemo na znanje i preporučujemo se.

Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik: VLADIMIR KOLIĆ
Tiskarnica Ivan Štignazin — Šibenik.

NATJEČAJNI OGLAS

Otvara se natječaj na mjesto učitelja gimnastike kod ovdješnjeg „Hrvatskog Sokola“. Za pobliže obavjesti neka se natjecatelji obrate Upravi „Hrvatskog Sokola“. —

Pozor Vinogradari! — Tko namjerava saditi američansku lozu u neokuzenim predjelima, a nema svoje loze, neka se obrati Ivanu Valentinu p. Frane - Kuštel Novi kod Trogira, koji ima na rasprodaju do sto hiljada ključica, i to Aramom — Rupestris i Rupestris Monticola. — Ciena svakoj hiljadi 40 kruna. ∞ ∞ ∞ ∞

Kod vlatnika „Kavane Zanchi“ ima na prodaju više stolova, stolicu i jedan glasovir. — Tko želi nabavit takove predmete, nek se obrati gospodinu Josipu Chirighin-u (Šibenik).

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA

PODRUŽNICA ŠIBENIK

(Centrala u Dubrovniku i Podružnica u Zadru)

obavlja slijedeće poslove:

Prima novac u svrhu ukamčavanja na uložnice i blagajničke doznalice, te uz potvrde na tekući ili na ček račun.

Preuzima vrijednosne papire i ine vrijednote u pohranu. Preuzima u svrhu naplate mjenice, naputnice i čekove za našu državu i za inostranstvo.

Daje predumove na vrijednosne papire, zlatni i srebreni novac i robu.

Kupuje i prodaje vrijednosne papire i vrijednote, naročito sve vrste državnih i privatnih srećaka, državnih zadužnica, željezničkih i industrijskih papira, založnica prioriteta, obveznica, inostranskog novca u papiru, deviza, zlatnog i srebrnog novca naše zemlje i inostranstva.

Unovčuje izvučene srećke, zadužnice i dospjele kupone, te nabavlja nove kuponske arke. Provadja osiguranje protiv tečajnom gubitku izriebanih srećaka i zadužnice.

Obavlja vinkulacija i devinkulacija svih vrsti vrijednosnih papira, polaže vojničko-ženitbone i sve druge jamčevine u vrijednosnim papirima, te provadja konverzije.

Izvršuje isplate na svim mjestima naše i drugih država, te izdaje kreditna pisma.

Iskoptira mjenice, naputnice i kupone vrijednosnih papira. — Prodaje promese za sva vađenja. — Obavlja besplatno reviziju svih srećaka naše države i drugih u njoj dozvoljenih. — Osim toga obavljat će i sve ostale transakcije, koje zasjecaju u bankovnu struku, uz najpovoljnije uvjete. Sve pitanje obavijesti daje rado usmeno i pisмено.

Hrvatska Vjeresijska Banka (Podružnica Šibenik).

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvaма, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrstne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija prima se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpamnije izradbe i uz najpovoljnije uvjete.

S velepoštovanjem

VLADIMIR KULIĆ

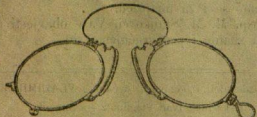
Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Zlatarija Antuna Vučića

Šibenik (Glavna ulica)

Izbor svakovrstnih zlatnih i srebrenih predmeta, kao i dragocjenih kamenâ. — Kupuje staro zlato i srebro uz najvišu cianu. — Veliki izbor liepih galanterija pravog kinačkog srebra.

Skadište svih vrsti stakala za uzdržanje i poboljšanje vida, finih dalekozora, toplomjera, tlakomjera itd. — Primaju se i popravci uz najumjerenije ciane.

VELIKO SKLADIŠTE POKUČSTVA

A. DELFIN

ŠIBENIK (Glavna ulica)

obskrbljeno je raznim krasnim okviri-ma, ogledalima i tapercarijom. — Velika izradba - narodnih skrinja -

Naručbe se izvršavaju najvećom točnošću. Ciane umjerene uz najpovoljnije uvjete. o o o o o

Podružnica

Ilije Ivankovića, Šibenik

— Glavna ulica —

(Središnjica u Mostaru)

Preporučuje svoje uređeno skladište svakovrstne galanterijske, rukotvorne, nimbričke robe, dekorativnih predmeta, emailirano i lineno posudja, stakla, porculana, ogledala, svjetiljaka, sapuna, parfima, igraćaka za djecu, papira, crnila i drugih pisanih oprema, okvira za slike, pribora za oružnike, čarapa, cipela za muške i ženske i t. d. i t. d.

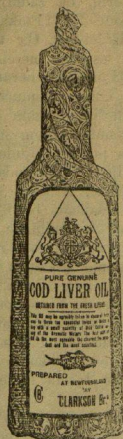
Ciane vrlo umjerenе; posluga brza i tačna

PROTI SLABOĆI DJECE I ODRASLIH
proti plućnim bolestim, žliezdam, škrofolozi itd.

Prirodno bakalarovo ulje

CLARKSON BR.^S

zgotovljeno u Newfoundland-u

Ovo bakalarovo ulje, koje propisuju prvi medicinski auktoriteti, mora se svim do sada poznatim vrstим predpostaviti; te i radi lake probave i ugodnog ukusa veoma je preporučeno u svim onim slučajevima, u kojim liečnik želi postići okrepju celog organizma, kao i povišenje tjelesne težine, poboljšanje sokova i čišćenje krvi.

— Čuvat se treba od naličnosti. —

Zahtjevati se mora naročito CLARKSON BR.^S ULJE OD BAKALARA.

— Ciana za svaku flašu Kr. 2. —

— Sanđučić od 6 flaša Kr. 10. —

Glavno skladište za Dalmaciju, Hrvatsku, Bosnu i Hercegovinu: C. RUGGERI, Ljekarna k sv. Anji od Padue ŠIBENIK.

U knjižari Ivana Grimani-a

(Glavna ulica) Šibenik (Glavna ulica)

— mogu se dobiti —

najliepi i svojim sadržajem najzanimiviji **Koledari** za godinu 1906. kao:

„ZABAVNI KOLEDAR“: Najveći hrvatski zabavni koledar, koji sadržaje najzanimivije štivo za celu godinu, sa mnogo umjetničkih priloga i krasnih slika u tekstu. Čvrsto vezan s platnenim hrbtom i pozlaćenim naslovom K 2:— :—

„HRVATSKI VOJNIČKI KOLEDAR“: Vrlo zabavan i zanimiv koledar za svakog čovjeka, koji je bio vojniki ili koji će vojnikom biti, sa tri umjetnička priloga i s mnogo krasnih i vrlo zanimivih slika u tekstu. Tvrdo vezan K 1:— :— meko vezan „—90 :— :—

„VELIKI MARIJIN KOLEDAR“: Pun krasnih pripovjesti prezanimiva sadržaja, sa tri umjetnička priloga i s mnogo slika u tekstu. Ciana K —90 :— :—

„ŠARENI SVJETSKI KOLEDAR“: Pun krasnih pripovjesti i zanimivih članaka iz svih struka, sa tri umjetnička priloga i mnogo običnih i bojadisanih slika u tekstu. Ciana K 1:— :—

„NOVI ŠALJIVI SLIKOVNI KOLEDAR“: Ciana K —40 :— :—

„DANICA“. Ljetopis Družtva Svetogeronimskog: Ciana „—40 :— :—

Slavnom občinstvu dajem na znanje, da sam otvorio svoju

kiparsku, rezbarsku i slikarsku RADIONICU.

Preuzimam sve radnje, spadajuće pod miju struku; osobito se preporučam gospodi župnicima radi crkvenih predmeta.

Izradjujem kipove iz drvа, popravljам stare, te preuzimam nove oltare u svakome slogu; također izradjujem svakovrstne table i nadpise za gospodu trgovce i dućandžije u svakome, osobito u modernom slogu, od kojeg imam bogatu zalihu fino izradjenih primjeraka „svakome na ogled“.

Osim toga upozorujem Slavno občinstvo, da izvršujem svakovrstne predmete iz sadre, osobito moderne portrete po fotografiji ili po naravi, isto tako portrete u uljenim bojам na platnu.

Sa osobitim štovanjem

Jerko Baljkas

kiparski majstor

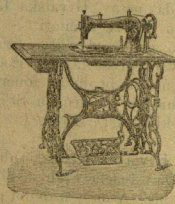
ŠIBENIK

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato obskrbljeni dućan raznim ljekovitim mirodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

MAJSTOR I MAJEFTINJI
ŠIVAČI STROJEVI o o o
"SINGER" o o
MANOVNIH SISTEMA o o

DOBIVAJU SE SAMO U SKLADIŠTU ŠIVAČIH STROJEVA „SINGER“ IVAN GRIMANI - ŠIBENIK.